

Cuprins

ARGUMENT	5
PARTEA I. TIMPUL DE MUNCĂ	7
CAPITOLUL I	
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TIMPUL DE MUNCĂ	9
1. Noțiune. Conținut	9
2. Definierea timpului de muncă în norme juridice speciale	11
3. Definiții ale timpului de muncă în normele Uniunii Europene	14
4. Clarificări ale Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la noțiunea de „timp de lucru”	15
5. Importanța timpului de muncă	17
6. Clasificarea timpului de muncă	18
CAPITOLUL II	
DURATA NORMALĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ	19
1. Reglementarea internațională	19
2. Reglementarea constituțională	20
3. Reglementarea din Codul muncii	20
3.1. Reguli generale	20
3.2. Repartizarea uniformă a timpului de muncă	21
3.3. Repartizarea inegală a timpului de muncă	22
3.4. Programe individualizate de muncă	22
3.5. Munca în schimburi (ture)	23
3.6. Munca în tură continuă	24
3.7. Munca în turnus	25
3.8. Munca de noapte	25
3.9. Evidența orarelor de muncă	26
4. Practică judiciară	27
4.1. Timp de lucru și timp aflat la dispoziția angajatorului. Raportare la jurisprudența europeană	27
4.2. Reprezentant comercial. Timp de deplasare la clienți. Natura acestuia	40
4.3. Căpitan de navă. Timp de muncă. Specific	45
4.4. Timp de lucru petrecut de salariați pe perioada încazarmării organizate de angajator	47
4.5. Munca în ture. Spor pentru condiții de izolare. Condiții de acordare	53
4.6. Munca în turnus. Personal consemnat la dispoziția angajatorului. Legalitate spor	55
4.7. Personal de securitate și pază. Munca în turnus. Lucru sâmbăta și duminica. Spor pentru munca suplimentară și cea de noapte	56
4.8. Munca de noapte. Drepturi	59

4.9. Pădurar. Supraveghere permanentă. Timp de lucru. Jurisprudența Curții Europene	61
5. Reglementări speciale	63

CAPITOLUL III

DURATA REDUSĂ A TIMPULUI DE MUNCĂ.....	65
1. Situații.....	65
2. Timpul de muncă al tinerilor în vârstă de până la 18 ani	65
2.1. Reglementarea internațională.....	65
2.2. Reglementarea europeană	65
2.3. Reglementarea națională.....	66
3. Timpul de muncă al angajaților care lucrează în condiții deosebite și speciale	68
4. Timpul de muncă în cazul angajatei gravide și celor care alăptează	71
5. Munca în perioadele cu temperaturi extreme.....	72
6. Timpul de muncă al personalului medical din unitățile sanitare publice	74
7. Timpul de muncă al angajaților care au suferit accidente de muncă sau boli profesionale	75
8. Timpul de muncă pentru îngrijirea la domiciliu a persoanelor vârstnice.....	75
9. Munca cu timp parțial	76
9.1. Reglementarea internațională.....	76
9.2. Reglementarea europeană	77
9.3. Contractul individual de muncă cu timp parțial.....	78
10. Practică judiciară.....	84
Timp de lucru. Revenire de la program parțial la program normal prin măsura unilaterală a angajatorului. Nelegalitate.....	84
11. Practică judiciară privind cuantumul indemnizației pentru titlul științific de doctor în cazul angajaților încadrați cu fracțiuni de normă	86
11.1. Speța I.....	86
11.2. Speța II	88
11.3. Comentarii	91

CAPITOLUL IV

MUNCA SUPLIMENTARĂ	93
1. Reglementarea internațională.....	93
2. Reglementarea europeană	93
3. Din jurisprudența Curții Europene de Justiție privind respectarea timpului de lucru maxim săptămânal	95
4. Soluții ale Curții Europene de Justiție privind evidența timpului de lucru	101
4.1. Obligația angajatorilor de a institui un sistem care să permită măsurarea duratei timpului de lucru.....	101
4.2. Monitorizarea orelor la care fiecare lucrător începe și termină ziua de lucru, precum și a întreruperilor și pauzelor corespunzătoare.....	106
5. Munca suplimentară în dreptul național	107
5.1. Reglementarea din Codul muncii.....	107
5.2. Reglementarea muncii suplimentare prin alte acte normative	110

6. Acordul salariatului – condiție de efectuare a muncii suplimentare.....	111
7. Compensarea muncii suplimentare.....	112
8. Sancționarea contravențională pentru încălcarea dispozițiilor legale privind munca suplimentară.....	114
9. Practică judiciară.....	114
9.1. Munca suplimentară. Condiții. Preeminența clauzelor contractuale.....	114
9.2. Munca suplimentară. Condiții.....	122
9.3. Munca suplimentară. Reglementare. Preeminența clauzelor contractuale. Lipsa solicitării angajatorului. Perioadele aflate în delegație.....	125
9.4. Munca suplimentară. Condiții de prestare. Repaus săptămânal.....	133
9.5. Munca suplimentară. Condiții. Curier.....	135
9.6. Solicitarea angajatorului pentru efectuarea orelor suplimentare.....	138
9.7. Munca suplimentară. Evidențele angajatorului. Legalitatea plății sporului.....	139
9.8. Evidențierea orelor suplimentare.....	140
9.9. Obligația angajatorului de acordare a zilelor libere și, după caz, de plată a acestora.....	140
9.10. Orelor suplimentare. Plata acestora. Condiții. Incidența învoirilor.....	141
9.11. Ore suplimentare. Compensare și plată.....	143
9.12. Efectuarea de ore suplimentare. Proba acestora. Obligația de plată.....	145
9.13. Muncă suplimentară. Sarcina probei. Prezumția instanței.....	147
9.14. Spor pentru munca suplimentară și pentru zilele de sărbători legale. Cumul.....	148
9.15. Funcționar public. Ore suplimentare. Semnificația duratei deplasării la punctele de lucru.....	150
9.16. Polițiști. Munca suplimentară. Compensarea cu timp liber, obligație a unității.....	152
9.17. Polițiști. Durata normală a timpului de lucru. Repaus săptămânal. Timp liber corespunzător. Muncă suplimentară. Spor salarial. Invocarea dispozițiilor Codului muncii. Istoricul reglementării.....	156
9.18. Polițiști. Munca în zilele de repaus săptămânal. Succesiunea de reglementări. Preeminența compensării cu timp liber.....	172
9.19. Militar. Ore suplimentare. Spor. Normele aplicabile.....	183
9.20. Militari. Munca prestată sâmbăta și duminica. Legea aplicabilă.....	186
PARTEA A II-A. TIMPUL DE ODIHNĂ.....	187
CAPITOLUL V	
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TIMPUL DE ODIHNĂ.....	189
1. Noțiunea de timp de odihnă.....	189
2. Reglementarea internațională.....	189
3. Reglementări europene.....	190
4. Reglementarea națională.....	190
5. Forme alte timpului de odihnă.....	191

CAPITOLUL VI

PAUZE, REPAUSURI ȘI SĂRBĂTORI LEGALE	192
1. Terminologie.....	192
2. Pauza de masă.....	192
3. Pauzele de alăptare.....	194
4. Repausul zilnic.....	195
5. Repausul săptămânal.....	195
6. Compensări și sporuri pentru personalul plătit din fonduri publice.....	199
7. Sărbătorile legale.....	199
7.1. Enumerare	199
7.2. Zilele libere acordate de Guvern	200
7.3. Zilele de 1 și 2 ianuarie	201
7.4. Ziua Unirii Principatelor Române – 24 Ianuarie.....	201
7.5. Vinerea Mare, ultima zi de vineri înaintea Paștelui	202
7.6. Prima și a doua zi de Paște.....	202
7.7. 1 mai – Ziua Internațională a Muncii	203
7.8. 1 iunie – Ziua Copilului	203
7.9. Rusaliile.....	204
7.10. Adormirea Maicii Domnului.....	204
7.11. Sfântul Andrei.....	204
7.12. 1 Decembrie.....	205
7.13. Prima și a doua zi de Crăciun.....	205
7.14. Sărbătorile religioase în cazul persoanelor aparținând altor culte religioase decât creștine	206
7.15. Obligația acordării zilelor libere.....	206
7.16. Excepții de la aplicarea art. 139 alin. (1) C. mun.....	207
7.17. Compensări și sporuri	208
8. Practică judiciară.....	208
8.1. Pauza de masă. Necesitatea programării acesteia	208
8.2. Repaus săptămânal. Condiții de acordare a sporului	210
8.3. Repaus săptămânal. Compensare. Spor. Contractul colectiv de muncă aplicabil	212
8.4. Munca în timpul repausului săptămânal. Compensare. Condiții de acordare a sporului.....	214
8.5. Munca în zilele de repaus săptămânal și în zilele de sărbători legale. Spor. Dispoziții aplicabile.....	217
8.6. Spor pentru munca suplimentară și cel pentru munca prestată în zilele de repaus săptămânal sau în zilele de sărbătoare legală.....	218
8.7. Spor pentru munca suplimentară și cel de repaus săptămânal sau în zilele de sărbătoare legală. Posibilitatea cumulului	221
8.8. Munca prestată în zilele de repaus săptămânal. Cuantumul sporului	223

CAPITOLUL VII

CONCEDIUL DE ODIHNĂ	225
1. Noțiuni introductive	225
2. Reglementarea internațională	225

3. Reglementarea europeană	226
4. Interpretări și clarificări ale Curții de Justiție a Uniunii Europene privind reglementarea concediului de odihnă	226
5. Reglementarea concediului de odihnă în Codul muncii.....	233
5.1. Preliminarii	233
5.2. Durata concediului (principal) de odihnă	234
5.3. Concediul suplimentar de odihnă.....	234
5.4. Condițiile dobândirii și exercitării dreptului la concediu de odihnă.....	235
5.5. Programarea concediului de odihnă	237
5.6. Indemnizația de concediu	239
5.7. Efectuarea concediului.....	243
5.8. Întreruperea concediului de odihnă.....	244
5.9. Compensarea în bani a concediului de odihnă	247
5.10. Căi legale de apărare a dreptului la concediu de odihnă.....	248
6. Practică judiciară.....	249
6.1. Dreptul la concediu de odihnă pro rata temporis. Obligații ale angajatorului.....	249
6.2. Concediu de odihnă. Programare. Exercițarea dreptului. Indemnizația de concediu.....	251
6.3. Concediu de odihnă. Programare. Efectuare în natură. Respingerea cererii salariatului	254
6.4. Cerere pentru acordare a două zile de concediu. Neaprobare. Consecințe....	255
6.5. Concediu de odihnă. Efectuare în natură. Dreptul la despăgubiri. Prescripție.....	256
6.6. Concediu de odihnă neefectuat. Nesolicitare. Consecințe	256
6.7. Concediu de odihnă. Nesolicitarea acordării lui. Dreptul la compensarea în bani.....	257
6.8. Durata concediului proporțională cu timpul efectiv lucrat. Cuantumul despăgubirii	258
6.9. Indemnizație de concediu. Contravaloare ore suplimentare. Invocarea Regulamentului (CE) nr. 883/2004.....	259
6.10. Indemnizația de concediu. Mod de calcul. Sporuri cu caracter permanent. Invocarea jurisprudenței europene.....	260
6.11. Compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat. Irelevanța lipsei fondurilor bănești	262
6.12. Concediu de odihnă. Compensare în bani	263
6.13. Concediu de odihnă neefectuat. Compensarea în bani	264
6.14. Concediu de odihnă neefectuat. Plata acestuia	266
6.15. Concediu de odihnă neefectuat. Acordarea lui într-o perioadă de 18 luni	266
6.16. Contract de mandat. Timp de muncă. Concediu de odihnă. Dispoziții aplicabile.....	267
7. Reglementarea concediului de odihnă al personalului didactic.....	268
7.1. Durata concediului de odihnă	268
7.2. Programarea și efectuarea concediilor de odihnă	269

7.3. Indemnizația de concediu.....	269
7.4. Întreruperea concediului de odihnă	269
7.5. Practică judiciară	270
7.5.1. Personal didactic încadrat la plata cu ora. Dreptul la concediu de odihnă	270
7.5.2. Concediu de odihnă neefectuat. Cadru didactic. Compensarea în bani. Condiții	271
7.5.3. Concediul de odihnă neefectuat. Detașarea salariatei. Concediu de maternitate. Acordare.....	273
8. Reglementarea concediului de odihnă potrivit H.G. nr. 250/1992 privind concediul de odihnă și alte concedii ale salariaților din administrația publică, din regiile autonome cu specific deosebit și de unitățile bugetare.....	275
8.1. Durata concediului de odihnă (principal)	275
8.2. Concediul suplimentar de odihnă	276
8.3. Programarea concediilor de odihnă	277
8.4. Efectuarea concediului de odihnă.....	277
8.5. Indemnizația de concediu.....	278
8.6. Practică judiciară	278
8.6.1. Concediu de odihnă suplimentar. Reglementări aplicabile. Stabilirea duratei.....	278
8.6.2. Concediu de odihnă neefectuat. Compensarea în bani. Consecințe ale detașării	280
9. Reglementarea concediului de odihnă potrivit Hotărârii Guvernului nr. 442/1992 privind concediul de odihnă al ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor în activitate din forțele armate.....	281
9.1. Durata concediului de odihnă (principal)	281
9.2. Concediul suplimentar	281
9.3. Practică judiciară	282
9.3.1. Concediu de odihnă. Militar. Legea aplicabilă. Perioadele de incapacitate temporară de muncă și concediu de maternitate. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene	282
9.3.2. Militar. Spor pentru condiții de muncă. Indemnizația de concediu	284
10. Reglementarea concediului de odihnă potrivit Hotărârii Guvernului nr. 1578/2002 privind condițiile în baza cărora polițistul are dreptul la concedii de odihnă, concedii de studii și învoiri plătite, concedii fără plată, bilete de odihnă, tratament și recuperare.....	285
10.1. Durata concediului de odihnă (principal)	285
10.2. Concediul de odihnă suplimentar	286
10.3. Programarea, reprogramarea și amânarea concediilor	286
10.4. Efectuarea concediului de odihnă.....	287
10.5. Întreruperea concediului de odihnă	287
10.6. Restituirea indemnizației de concediu	288
10.7. Practică judiciară.....	288
10.7.1. Polițiști de frontieră. Concediu de odihnă. Dispoziții aplicabile. Concediu pentru creșterea copilului	288

10.7.2. Polițiști de penitenciare. Drepturi salariale restante reprezentând concediul de odihnă. Pensionare	289
10.7.3. Funcționari publici din sistemul administrației penitenciare. Cuantumul indemnizației de concediu. Sporuri. Normele aplicabile	290
10.7.4. Funcționar public cu statut special. Indemnizație de concediu. Recalculare. Adaosuri și sporuri cu caracter permanent	292
11. Concediul de odihnă al judecătorilor și procurorilor.....	295
11.1. Reglementare.....	295
11.2. Durata concediului.....	295
11.3. Programarea concediilor.....	295
11.4. Efectuarea concediului.....	296
11.5. Indemnizația și prima de concediu.....	296
11.6. Practică judiciară	298
Magistrat. Compensarea în bani a concediului de odihnă. Condiții. Dispoziții aplicabile.....	298
12. Concediul de odihnă al personalului auxiliar de specialitate și personalului conex al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea.....	299
12.1. Reglementare.....	299
12.2. Durata concediului.....	300
12.3. Programarea concediilor.....	300
12.4. Efectuarea concediului.....	300
12.5. Indemnizația de concediu	301
12.6. Compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat.....	301
12.7. Practică judiciară	302
Personalul din serviciile de probațiune. Dreptul la concediu de odihnă. Necesitatea solicitării. Legea aplicabilă	302

CAPITOLUL VIII

ALTE CONCEDII ȘI ZILE LIBERE.....	304
1. Noțiunea de alte concedii	304
2. Concediile pentru formare profesională prevăzute de Codul muncii	304
2.1. Preliminarii	304
2.2. Concediul fără plată.....	305
2.3. Concediul cu plată	306
3. Concediul fără plată pentru situații personale.....	306
4. Zile libere potrivit contractelor colective de muncă.....	307
5. Alte concedii ale salariaților din administrația publică, din regiile autonome cu specific și din unitățile bugetare	307
5.1. Reglementare.....	307
5.2. Concediul plătit pentru evenimente familiale deosebite	307
5.3. Concediul fără plată.....	308
6. Alte concedii și zile libere prevăzute pentru învățământul preuniversitar	308
6.1. Reglementare.....	308
6.2. Concediul plătit pentru doctorat sau lucrări în interesul învățământului.....	309
6.3. Zile libere plătite.....	309

6.4. Concedii fără plată	310
6.5. Concediul paternal suplimentar	310
7. Alte concedii de care beneficiază personalul didactic din învățământul superior	311
7.1. Reglementare	311
7.2. Concediul plătit	311
7.3. Concedii fără plată	311
8. Alte concedii și învoiri prevăzute în cazul polițiștilor	311
8.1. Reglementare	311
8.2. Concediul de studii	311
8.3. Învoiri plătite	312
8.4. Concediul fără plată	312
9. Alte concedii și învoiri în cazul polițiștilor de penitenciare	313
10. Practică judiciară	313
10.1. Polițist. Program de lucru. Concediu de odihnă. Concediu fără plată. Tratament medical	313
10.2. Polițist. Dreptul la învoiri plătite. Dispoziții naționale și europene	315
11. Alte concedii prevăzute în cazul cadrelor militare	316
12. Alte concedii și zile libere prevăzute pentru judecători și procurori	317
12.1. Izvorul juridic	317
12.2. Concedii pentru formare profesională	317
12.3. Concedii fără plată	318
12.4. Concedii medicale	318
12.5. Concedii pentru evenimente familiale deosebite	319
13. Alte concedii și zile libere prevăzute pentru personalul auxiliar de specialitate și personalul conex al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea	319
13.1. Reglementare	319
13.2. Concediul pentru formare profesională	319
13.3. Zile libere plătite	320
13.4. Concediul fără plată	320
14. Concediul pentru incapacitate temporară de muncă	320
15. Concediul de maternitate	322
16. Concediul de risc material	324
17. Concediul paternal	324
18. Concediul de acomodare	325
19. Concediul pentru creșterea copilului	325
20. Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav	327
21. Alte zile libere specifice	329
21.1. Situații	329
21.2. Ziua liberă pentru îngrijirea sănătății copilului	329
21.3. Ziua liberă a donatorilor de sânge	330
22. Practică judiciară	330
22.1. Concediu medical. Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă. Condiții de acordare	330

22.2. Concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani. Indemnizația de concediu. Contract colectiv de muncă	331
22.3. Polițist local. Concediu medical. Norma de hrană.....	333
22.4. Polițist. Reglementarea aplicabilă. Situația concediului pentru creșterea copilului.....	334
22.5. Polițist. Concediu pentru creșterea copilului. Suspendare raport de serviciu.....	335
PARTEA A III-A. PARTICULARITĂȚI PRIVIND TIMPUL DE MUNCĂ ȘI DE ODIHNĂ AL UNOR CATEGORII DE PERSONAL.....	339
CAPITOLUL IX	
PERIOADELE DE CONDUCERE, PAUZELE ȘI PERIOADELE DE ODIHNĂ ALE CONDUCĂTORILOR AUTO	341
1. Reglementare	341
2. Semnificația termenilor și expresiilor potrivit Hotărârii Guvernului nr. 38/2008.....	341
3. Organizarea timpului de muncă	343
4. Obligații ale angajatorilor și ale lucrătorilor independenți	344
5. Contravenții prevăzute de H.G. nr. 38/2008	344
6. Contravenții și sancțiuni prevăzute de O.G. nr. 37/2007	345
CAPITOLUL X	
TIMPUL DE MUNCĂ ȘI DE ODIHNĂ AL PERSONALULUI AERONAUTIC CIVIL	350
1. Categoriile de personal	350
2. Definiții.....	350
3. Limite ale perioadei de serviciu pentru zbor.....	352
4. Limite cumulative privind perioada de serviciu pentru zbor și perioada de serviciu.....	354
5. Timpul de odihnă.....	354
6. Perioada de serviciu pentru zbor extinsă	355
7. Practică judiciară.....	356
7.1. Personal aeronavigant. Munca prestată în zilele de sărbători legale și în cele de repaus săptămânal. Spor	356
7.2. Controlori de trafic. Spor pentru condiții grele și periculoase, precum și pentru munca prestată sâmbăta și duminica	361
CAPITOLUL XI	
PARTICULARITĂȚI ALE TIMPULUI DE MUNCĂ ȘI DE ODIHNĂ ÎN CAZUL LUCRĂTORILOR MOBILI CARE PRESTEAZĂ SERVICII DE INTEROPERABILITATE TRANSFRONTALIERĂ ÎN SECTORUL FEROVIAR.....	364
1. Reglementare	364
2. Definiții ale termenilor și expresiilor utilizate de legiuitor	364

3. Durata timpului de conducere	365
4. Timpii de odihnă	365

CAPITOLUL XII

PARTICULARITĂȚI ALE TIMPULUI DE MUNCĂ ȘI DE ODIHNĂ ÎN

CAZUL ASISTENȚILOR MATERNALI ȘI AL ASISTENȚILOR

PERSOANELOR CU HANDICAP

1. Asistenții maternali profesioniști – categorie distinctă de lucrători.....	367
2. Considerentele și hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 20 noiembrie 2018	368
3. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție (recurs în interesul legii) nr. 25/2018	369
4. Decizia Curții Constituționale nr. 817/2018	371
5. Scurtă analiză a soluțiilor jurisprudențiale	372
6. Specificul timpului de muncă și de odihnă al asistenților maternali profesioniști	374
7. Timpul de muncă și de odihnă al asistenților personali ai persoanelor cu handicap	375
8. Practică judiciară.....	377
8.1. Asistenți maternali profesioniști. Dreptul la concediu de odihnă.....	377
8.2. Concediul de odihnă. Efectuare. Asistenți maternali profesioniști. Specific. Inexistența dreptului la despăgubiri.....	380
8.3. Asistenți personali pentru persoane cu handicap. Imposibilitatea primirii pentru aceeași perioadă de salariu și de indemnizație de concediu. Necesitatea solicitării concediului de odihnă	383
8.4. Asistent personal al persoanei cu handicap. Dreptul la concediu de odihnă. Efectuare. Specific. Indemnizația de concediu	386
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	391